

HÁJEK

květen
2021

Naše noviny

OBSAH

■ Pozdrav

■ Kvíz

■ Program DSH

■ Zajímavosti

■ Literární dílna

■ Rozjímání

■ Povídka měsíce

■ Poradna pro vás

■ Zajímavosti

■ Info z domova

Srdečně vítáme nové
obyvatele, kteří
nastoupili do našeho DS.

Duhová Libuše,
Hanausková Zdeňka,
Janečková Olga,
Kaňka Josef, Ing.,
Konvičná Anna,
Laifer Eduard,
Leinerová Růžena, Ing.,
Malá Jana,
Pipergerová Miroslava,
Volák Jindřich,
Zamrazilová Helena.

Zpravodaj Hájek vychází
v nákladu 200 výtisků pro potřeby
obyvatel DS Praha 4 Háje,
K Miličovu 734 a je neprodejný.

Na vydání spolupracují:
Michaela Menoušková,
Romana Iřkovicová,
Danuše Tučková,
Dagmar Zavadilová, ředitelka DS,
ve spolupráci s klienty DS.

DOMOV
PRO SENIORY
HÁJE

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

I) Jak se také přezdívá noci ze 30. dubna na 1. květen, kdy se po celé zemi symbolicky pálí čarodějnice?

- a) Slavnost slunovratu. b) Sabat. c) Filipojakubská noc.

II) Marie Terezie (13. května 1717 – 29. listopadu 1780) z rodu Habsburků byla arcivévodkyně rakouská, královna uherská, česká a markraběnka moravská. Jejím manželem se stal František I. Štěpán Lotrinský. Kolik měli dětí?

- a) 13 b) 16 c) 18

III) Věra Čáslavská (3. května 1942 – 30. srpna 2016) byla československá sportovní gymnastka. Na olympiádě v Mexico City získala v roce 1968 čtyři zlata a dvě stříbra. Srdce Čechoslováků si však získala tichým protestem proti sovětské okupaci.

Co Věra Čáslavská udělala?

- a) Při sovětské hymně otočila hlavu od soupeřky směrem k zemi.
b) Spálila sovětskou vlajku.
c) Nepodala sovětské soupeřce ruku.

IV) V květnu slavíme dva státní svátky (1. května a 8. května).

O které se jedná?

- a) Den věrozvěstů Cyrila a Metoděje a Den upálení mistra Jana Husa.
b) Svátek práce a Den vítězství.
c) Den české státnosti a Den vzniku Československa.

V) Edvard Beneš (28. května 1884 – 3. září 1948) byl československý politik a státník, druhý československý prezident. Pocházel z Kožlan. Víte, ke kterému kraji malá vesnice náleží?

- a) Plzeňskému b) Karlovarskému c) Jihočeskému

VI) Kde by se zamilovaní měli na 1. máje políbit?

- a) pod rozkvetlou višní b) pod rozkvetlou jabloní
c) pod rozkvetlou třešní

VII) Vítězslav Nezval (26. května 1900 – 6. dubna 1958) byl český básník, spisovatel a překladatel, spoluzakladatel poetismu. Jeho nejznámějším dramatem je?

- a) Noc na Karlštejně b) Manon Lescaut c) Romeo a Julie

VIII) Iva Janžurová (*19. května 1941) je česká herečka.

Je také jednou z hlavních postav seriálu Nemocnice na kraji města, kde ztvárnila postavu nepříjemné sestry Huňkové.

Který herec ji počastoval výrokem: „Kdyby hloupost nadnášela, tak se tady budete vznášet jako holubička?“

- a) Vladimír Menšík b) Ladislav Chudík c) Miloš Kopecký

IX) Karel IV. se narodil 14. května roku 1316 jako prvorozený syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny.

Jaké jméno mu bylo uděleno při křtu?

- a) Karel b) Václav c) Albrecht

X) Jiřina Bohdalová (* 3. května 1931 Praha) je známá česká herečka. Ve kterém filmu nehrála?

- a) Petrolejové lampy b) Dáma na kolejkách c) Fany

Vážení čtenáři a luštitelé,
na otázky z dubnového kvízu
odpovědělo 35 čtenářů.

Deset správných odpovědí měli:

**Anna Legnerová, Libuše Kopáčová,
Sáša Růžičková, Ludmila Lukavcová,
Marie Černožorská, Jan Sedlmayer,
Přemysl Červenka a Team B1, A2 a A3.**

Devět správných odpovědí měli:

**Irena Krátká, Blažena Štěpánková,
Růžena Leinerová, Hana Moravová,
1 anonymní luštitel.**

Osm správných odpovědí měli:

**Jana Černá, Václav Štefl,
1 anonymní luštitel.**

GRATULUJEME!!!

Nejvíce vás potrápily otázky
č. 1. a č. 5.

Důležitá informace: vyplněné kvízy
je nutné vhodit do schránky na
oddělení A0 **nejpozději do 20.**

v daném měsíci.

Později vhozené kvízy už nemohou
být započítány a uvedeny v časopisu
Hájek, a to z důvodu uzávěrky a
tisku časopisu.

*Zde si můžete přečíst správné
odpovědi.*

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

- I. b) – v Kroměříži
- II. c) - dvojčata Romulus
a Remus
- III. a) - Jurij Gagarin
- IV. c) – na severu Ukrajiny
- V. b) - Anna
- VI. a) – Jan Pavel II.
- VII. c) – kontaktní čočky
- VIII. b) - Pionýr
- IX. c) - Trautenbergka
- X. b) - nepokakal

Nová rubrika

Příběhy z domova

Úvodní slovo

Tato rubrika bude sloužit tomu, aby představila Vás, jednotlivé obyvatele Domova seniorů Háje, a ukázala Vás ve světle jedinečnosti a krásy.

Říká se, že čím je člověk starší, tím se stává i moudřejším a pokornějším. V tom se liší od mladší generace, která zase ráda experimentuje a porovnává si mezi sebou síly. K tomu, aby společnost byla zdravá, je potřeba právě Vás, starší generaci, aby tu mladou korigovala a svými zkušenostmi obohacovala.

Lidé důstojného věku jako Vy často trpí tím, že se cítí osamoceni a nevyslyšeni, jakoby tomuto světu snad neměli co předat. A přitom jste to právě Vy, kdo v sobě uchovává pamětihodné a dojmavé příběhy, které jsou nám nekonečnou inspirací.

Vzešel tedy nápad vytvořit rubriku, jež by oživila Vaše vzpomínky, pocity, nebo jen dala prostor k vyjádření sebe sama. Možná, že Vám také umožní lépe se navzájem poznat a inspirovat, a to i v tak zapeklitých časech, jako jsou tyto.

První příběh v Hájkě bude patřit panu Přemyslu Červenkoví, který navzdory svým 98 letům jiskří zdravou vitalitou a chutí do života.

„Já jsem zde nepřišel umřít, já jsem přišel ŽÍT“. Ale o něm více v příštím díle.

Veronika Marciňová a Matěj Trojan,
Vaši dobrovolníci

KULTURA

Pondělí 13:00 RECEPCE DSH

MILÍČOVSKÝ LES

Za příznivého počasí se konají každé pondělí společné vycházky do Milíčovského lesa.

5. 5. středa 10:00 SÁL

DŮVĚRNÍCI

Setkání zástupců obyvatel s vedením domova.

6. 5. čtvrtek 10:00 ZAHRADA DSH

ZOOTERAPIE

Přijďte strávit příjemnou hodinu ve společnosti zvířat.

12. 5. středa 14:00 SÁL

HUDEBNÍ KLUB

Povídání a hudební ukázky, tentokrát o V. Neckářovi.

19. 5. středa

VÝLET DO PARKU PRŮHONICE

Ve středu 19. 5. pořádáme odpolední výlet do Zámeckého parku v Průhonicích.

Podrobné informace naleznete na nástěnkách AKTIVIZACE na každém oddělení.

Zájemci, hlase se u pí. Ifkovichové, linka 566.

20. 5. čtvrtek 10:00 ERGOTERAPIE

BÁBOVKY

Oslava květnových narozenin našich obyvatel.

25. 5. úterý 10:00 SÁL

CIRKUS SENIOR

Přijďte si zkusit zažonglovat a užít si příjemnou hodinu s Adamem.

26. 5. středa 14:00 SÁL

CESTOVATELSKÝ KLUB

Na téma Posázaví.

ZOOTERAPIE

Po dlouhé době nás opět navštívili naši zvířecí kamarádi.

KALEIDOSKOP

ZAJÍMAVOSTI

3x Karlovy Vary

STŘEDOMOŘSKÉ OSTROVY - 5. díl

Sardinie je autonomní oblast na stejnojmenném ostrově na jihozápadě Itálie ve Středozemním moři. Nachází se mezi Apeninským poloostrovem, Španělskem, Korsikou a Tuniskem. Region má rozlohu 24 100 km², přes 1,6 miliónu obyvatel a dělí se na 4 provincie a metropolitní město Cagliari. V regionu se mluví kromě italštiny také sardinštinou a ve městě Alghero katalánštinou. Ve starověku na Sardinii existovala nuragská civilizace, která je pojmenována podle svých typických staveb, nuragů, kamenných věží ve tvaru komolého kužele, jichž se na ostrově dnes nachází asi 7000.

Milí a vážení čtenáři, děkujeme za texty, kterými jste přispěli do literární soutěže Polabská vrba i za další příběhy, které jste napsali anebo teprve napíšete. V Hájku je postupně otiskneme. Děkujeme moc a pište dál!

Pod schody ležel zimní had

No slyšeli jste někdy takovou hloupost? Hadi mají rádi teplo, na zimu zalézají do svých úkrytů, kde přechávají spící celou zimu, ale před tím se musí pořádně nacpat, aby přežili, tedy v našich podmínkách. Nevím, co dělají v teplých krajích, snad se někteří trochu osvěží v řece, ale ta není moc studená, zajisté.

No, a teď si vezměte Vencu, to je had dědy Hladkého, kterého dostal od svých vnoučat k sedmdesátinám. Sice to byl takový dárek jen proto, že rodiče Pepíka a Julka už měli dost Vency, kterého si oba kluci pořídili bez jejich vědomí. Stále vylézal ze svého starého akvária, které mu kluci pořídili a zařídili mu tam docela pěkné bydlení, tedy pár kamenů, na kterých se občas vyhříval pod starou lampou, domeček z dětského kyblíčku, misku s vodou, aby se napil, ale on se tam rád každý den ošplíchl, no, a o jídlo měl taky postaráno. Kluci mu přinesli dvakrát týdně malé myšky, které ulovil kocour Mikeš na zahradě, a s Vencou se rád podělil. Někdy přišel Mikeš na návštěvu, to když nikdo nebyl doma, kluci ve škole a rodiče v práci. Vlastně Mikeš za to mohl, že Vencu vytáhl ven z akvária a chtěl mu ukázat okolí, no, a Vencovi se to zalíbilo a pak již sám utíkal. Jednou při svém průzkumu se dostal až do koupelny. Vana byla plná vody a v ní rejdl kapr, kterého pan Hladký mladší vylovil na řece Lužnici, kam občas zajížděl se svým kamarádem Vavrouškem. Oba byli taková sváteční rybáři, no a občas něco chytili, a tak se tu teď projížděl ve vaně kapřík, který byl sice malý, ale míru už měl, na to oba rybáři dbali. Venca koukal, jak kapřík rejdl ve vaně a řekl si, že by to mohl zkusit také a tak hop do vody. Voda byla dosti studená a Venca zalapal po vzduchu, až se zakuckal, ale za chvíli to přešlo a Vencovi se to zalíbilo. Rejdl ve vodě spolu s kapříkem a moc si to oba užívali a zapomněli oba na čas. Tu se nad nimi ozval křik. Paní Anežka, která přišla domů, slyšela šplouchání z koupelny a protože nevěděla, co se děje, šla se podívat a uviděla kapříka, jak se honí s hadem Vencou ve vodě. Nevěděla, kdo chce koho slupnout. No a to už tu byli i kluci a maminku uklidňovali, že se nic neděje, že to je jen užovka, která občas ráda rejdl po vodě. No, na užovku byl had trochu větší a maminka rozhodla, že musí z domu. A tak se Venca dostal i s akváriem k dědečkovi, kterého kluci poučili, jak se má o Vencu postarat. Jídlo, to mu vždy přinesli, protože Mikeš stále nosil myšky, na svého kamaráda nikdy nezapomněl a stýskalo se mu po něm. A tak měl Venca nové bydlení. Stýskalo se mu po klucích, kteří si s ním občas pohráli a hlavně po Mikešovi, který ho občas vzal někam na výlet z akvária. Tady mu bylo smutno. Děda byl sice hodný, staral se o něho, ale žádná legrace s ním moc nebyla. A tak jednou, když děda odešel

zase k sousedovi na mariáš a zapomněl zavřít dveře, se rozhodl, že se půjde taky trochu projít. Vylezl z akvária a prosoukal se mezi dveřmi a přejel ho mráz po zádech, neboť byl právě prosinec a na chodbě byla pěkná zima. Sice se trochu otužoval, koupelí v mističce s vodou a lezením po studené podlaze v pokoji i po dlaždičkách v koupelně, děda měl jen sprchu, takže nějaké rejdní ve vaně tu nepřicházelo v úvahu. No, ale řekl si, že sleze pár schodů a uvidí, jak to dole vypadá, děda bydlel v 1. patře starého domu. Schody byly čím dál ledovější a on lezl čím dál pomaleji, neboť mu tuhlo i jeho tělo, až se nakonec dostal až do přízemí a tam pod schody ztuhl úplně. Stačil se ještě z posledních sil schoulit do klubíčka a usnul. Zpovzdálí slyšel jen křik dětí „Jé, babí, to je zimní had, kde se tu vzal?“ A paní Novotná, která přijela s dětmi od své dcery, věděla, kdo to je. Vzala pomalu Vencu a zabalila ho do šály a i se svými vnoučaty pomalu vyšla patro a u pana Hladkého zazvonila. Pan Hladký už byl doma a podivil se, co mu to paní Novotná podává. „Já šálu neztratil“, ale paní Novotná ji odhrnula a tam v klubíčku byl ztuhlý Venca. Děda se podivil, kde ho našla, neboť si nevšiml, že mu chybí. Paní Novotná mu řekla, kde ho našla se svými vnuky, a děda se podivil, kam až se Venca dostal. Ztuhlého Vencu opatrně vzal a pomalu zahříval a domlouval mu, že se nemůže teď v zimě někde toulat, neboť věděl od svých vnuků, že jim občas utekl z akvária a šel na špacír i s Mikešem, který ho občas doprovázel. Pak ho položil do akvária a Venca se s rozkoší položil na teplé kameny, na které svítila lampa a s úsměvem usnul. Zdál se mu krásný sen, jak s kamarádem Mikešem brouzdají po pokoji a někdy se dostali až na zahradu a prodírali se vysokou trávou, to mu něco připomínalo, ale nemohl si vzpomenout, co. Jednou dokonce ho málem přejel pan Vysoký se svojí sekačkou, a tak se rozhodl, že už takováhle dobrodružství nebude podnikat, že jsou moc nebezpečná, a zůstával raději doma a občas vylezl na okno a díval se ven. Bylo to bezpečnější a kamarád Mikeš vedle něho seděl a tiskl se k němu. No, ale byl to jen sen, neboť teď byl sám ve svém akváriu a jen občas přišli na návštěvu kluci a donesli mu jeho pochoutku a trochu si s ním povídali. Po tomhle mrazivém výletě ho už ale přešlo cestování z dědova bytu. Byl rád, že je ve svém akváriu a bylo mu dobře. Jen vzpomínal na svého kamaráda Mikeše, se kterým občas podnikali výlety.

M.V.

Sen

Na parapetu za oknem se procházel nějaký tvor. Byl večer, už se setmělo, ale někdo nás chtěl navštívit. Už si nevzpomenu, kdy naposledy tak mrzlo, až praštělo. Šla jsem otevřít a za dveřmi ležela manšestrová treпка, která se najednou prodrala do pokoje, kde u stolu seděli tři lidé.

Zůstala jsem jak solný sloup. Kdo byli ti lidé a kde se tu vzali? Byly to tři staré ženy v divných oblecích. Jedna se napila ze džbánu, který stál na stole a řekla „Ta voda je příliš studená“, ta druhá se na ni podívala a černé oči odložila na stolek, kde už ležely zuby a perlové náušnice, a řekla „Tak ji nepij!“, a ta třetí, která měla na noze jen jednu manšestrovou treпку, obula tu druhou, která sem pronikla zvenku, a řekla „Brr, ta je studená!“, a obě ženy najednou řekly „Tak ji sundej.“ Ale ona ji nesundala, vstala, a ta, co odložila černé oči, si je opět vsunula do svých očních důlků, a ta, co se napila studené vody, vložila zuby do svých bezzubých úst, vstaly, otevřely dveře a pomalu odcházely. A jak se vzdalovaly, postavy se zmenšovaly a zmenšovaly, až došly na náměstí, kde stál kočárek zaparkovaný u sochy velikána, byl to muž a jmenoval se Hans Christian Andersen. Všechny tři podivné ženy, nyní malé jako panenky, vlezly do kočárku, velikán jim pokynul a ony i s kočárkem zmizely.

Stála jsem mezi dveřmi a vše pozorovala a přemýšlela, jestli já je někdo jiný, kterému se toto přihodilo. Zavřela jsem dveře a zamyšleně přišla ke stolu, kde již nikdo nebyl, jen tam ležely perlové náušnice, které ale nebyly moje. Čí asi byly? Byla jsem jako ve snu, tu se mi něco otřelo o nohy a zavrňelo. Byl to náš kocour, který byl rád, že už je konečně v teple, neboť to byl ten tvor, který se procházel po parapetu za oknem a chtěl do domu. **M.V.**

Podvečery na balkóně

Často vzpomínám na naše jarní a letní podvečery, kdy jsme s manželem sedávali na našem balkóně a dívali se do parku před okny našeho bytu. Park byl založen v době, kdy jsme obdrželi 23. prosince 1960 klíč od našeho bytu. Po třiceti letech jsme se z balkónu dívali na malý lesík ze vzrostlých voňavých jehličnanů a cesty lemované ztepilými břízami. Do lesíku často zavítaly rezavé veverky sídlící na Kavčích horách.

Ptáci v parku měli svůj roční rytmus. Na jaře nám pod balkónem krásně zpíval kos, poslední týden v říjnu již sýkorky čekaly na malou budku, ve které měly slunečnicová semínka. Okolo 25. října seděli časně zrána na kandelábrech v Jeremenkově ulici havrani. V zimě a brzy zjara bývali v parku před našimi okny a balkónem a já jsem jim házela kousky rohlíku, o který byl vždy velký zájem.

A přišel začátek března a havrani byli náhle pryč.

Naše jarní a letní podvečery na našem balkóně měly své neopakovatelné vůně. Koncem dubna a začátkem května dýchal svou chladnou noblesní vůní šeřík hluboko do noci. V květnu před našimi okny jemně voněly rozkvetlé třešně. O něco později sem z nedaleké meze voněl rozkvetlý černý bez. V druhé polovině května jsme se těšili ze sladké vůně nevěsty – bílého jasmínu. V letních měsících k nám z rozkvetlých záhonů zavívala sladkochladná vůně růží. A to vše na prodlevě podvečerního dechu jehličnanů.

V červnu bývali v parku netopýři. Pokud jsme šli na procházku, tak nám nevadili, létali vysoko. Seděli-li jsme na balkóně, tak nejednou některý z nich zamířil přímo k nám a jen kousek od nás se otočil a vracel se zpět. A toho jsem se vždy bála.

Náš balkón a obývací pokoje byly obráceny na jižní stranu. Za jasných podvečerů se vždy koncem května objevila na západní straně jasně zářící hvězda večernice. V mé představě jsem slyšela árii z Wagnerovy opery Mistři pěvci norimberští, kdy zvítězil pěvec, opěvující Venuši. Měla jsem tuto píseň tolik ráda a stále si představuji její atmosféru.

O našich podvečerech se na krásné zelené travičce pod naším balkónem pásával zajíc. Vídali jsme ho i o jasných měsíčních nocích. Na měsíčné noci jsme se vždy velice těšili. Na východní straně se nad pahorkem objevila nejprve jasná záře a za ní vyplouval pomalu měsíc, až se vynořil v celém svém majestátu. Na jihovýchodní straně parku rostly krásně urostlé topoly, a za nimi se postupně vynořoval nádherně svítící měsíc putující, plující k jihu. Za těchto nocí jsem slyšela ve své představě verš z písně Roberta Schumanna, kterou jsem doprovázela a měla tak ráda, „Já snil jsem v bláhové té touze, že měsíc líbal zem“.

Za vlhých letních nocí jsme na balkóně sedávali dlouho do setmění, děkovali za prožitý den a těšili se na zázrak příštího rána. **L.Š.**

Drazí přátelé,

každý člověk je ve svém životě neustále stavěn do pozice, kdy se musí rozhodnout. Kniha Sirachovec nám to velmi dobře vysvětluje: Neříkej: „Hospodin zavinil, že jsem odpadl“, on přece nedělá to, co nenávidí. Neříkej: „On mě zavedl na scestí“, hříšníka přece nepotřebuje. Hospodin má v nenávisti každou ohavnost a nemají ji v lásce ani ti, kdo se ho bojí (respektují, berou vážně). On sám na počátku stvořil člověka a ponechal mu možnost vlastního rozhodování. Chceš-li, můžeš plnit přikázání a zachovávat věrnost podle libosti. Vodu i oheň položil před tebe, vztáhni svou ruku, po čem chceš. Před člověkem je život i smrt a bude mu dáno, co si vybere. Neboť nesmírná je moudrost Hospodinova, je silný svou mocí a vidí všechno. Jeho oči bdí nad těmi, kdo se ho bojí (respektují, berou vážně), žádný lidský skutek mu neunikne. Nikomu nenařídil jednat svévolně ani nedal nikomu povolení hřešit (Sir 15, 11-20). - Bůh dal člověku svobodu, aby se sám rozhodl, jak jednat, jak žít. Ale bůh nikdy nenechá člověka bez pomoci. Bůh ale čeká na jeho svobodné rozhodnutí. Zajímavý je skutečný životní příběh veliké ženy. V den svých 30. narozenin byla rozhodnuta zemřít. Do svého deníku napsala: „Bože, co se mnou bude! Nepřeji si nic jiného než zemřít. Po ničem jiném netoužím, každý večer uléhám s přáním, abych se už nemusela probudit. Chci jen nekonečné ticho a věčné zapomenutí.“ Rozhodla se, ale nestalo se tak. Temný mrak smrti, který zahaloval její duši, se pozvolna rozplynul a nad její hlavou zase zasvítilo slunce. V den, kdy skutečně zemřela, jí bylo téměř 90 let a historikové se shodují na tom, že tato žena sehrála významnou roli v dějinách medicíny. Její jméno? Jmenuje se Florence Nightingalová [najtyng] „matka“ všech odborných zdravotních sester. Známa průkopnice moderních antiseptických přípravků (chloroform), které tisícům lidí zachránily život, zakladatelka první školy pro ošetřovatelky v Londýně (1860). Kolikrát se člověk dostane do podobné situace, kdy by rád rozhodl o svém konci, kdy ztratí chuť, kdy se mu zdá, že už to dál nejde. V této situaci se ukáže, že za námi vždy stojí Bůh. On nás podrží, nenechá věci dojít tak daleko. Měli bychom se vždycky rozhodovat jen pro dobro, měli bychom se rozhodovat vždy pro život. Přeji nám všem život Bohu milý.

Váš jáhen Pavel Urban

Rozloučili jsme se:

Drbohlav Josef, Ing.,

Hartmannová Helena,

Jilgová Marta,

Nácovská Lenka.

26.5.1841 vyplul v Praze - Karlíně na Vltavu první český kolesový **parník Bohemia**. Byl určen pro paroplavbu na Vltavě a Labi mezi Obřívím a Drážďany. Za jeho autory jsou pokládáni Angličané John Andrews, plavební podnikatel, a Joseph John Ruston, stavitel prvních českých parníků. Provoz parníku Bohemia byl ukončen roku 1856, avšak jeho parní stroj pohání dodnes saský parník Diesbar.

15.5.1891 byla zahájena **Jubilejní zemská výstava v Praze**. Nově vybudované výstaviště navštívilo více než dva a půl miliónu lidí a výstava se stala přehlídkou rozvoje a vyspělosti českého průmyslu, zemědělství i kultury. Největší stavbou výstaviště byl Průmyslový palác. K jeho stavbě bylo poprvé v dějinách české architektury použito montovaných železných konstrukcí. František Křížík nainstaloval k osvětlení 226 obloukových lamp. Symbolem výstavy se stala světelná fontána. Voda stříkala do výše několika desítek metrů a záři světelných zdrojů bylo vidět až ze Starého Města. K příležitosti Jubilejní zemské výstavy byly roku 1891 zprovozněny dvě lanovky na Letnou a na Petřín, Petřinská rozhledna a Křížíkova elektrická dráha na Letné, první česká elektrická dráha. Stoleté výročí výstavy připomněla Všeobecná československá výstava v roce 1991.

13.5.1911 přistál na chuchelském závodisti se svým letadlem inženýr **Jan Kašpar při dálkovém letu Pardubice - Praha Velká Chuchle**. Vzdálenost 121 km překonal za 92 minut ve výšce okolo 800 m. Letadlo Blériot XI, kterým tento let uskutečnil, daroval Jan Kašpar v roce 1913 tehdejšímu Technickému muzeu Království českého, kde (dnes Národní technické muzeum v Praze) je vystaveno dodnes. Tento Kašparův dálkový let, uskutečněný prakticky bez navigačních přístrojů, je považován všeobecně za symbolický začátek českého letectví.

14.-16.5.1921 se ve velkém sále Národního domu v Karlíně konal **ustavující sjezd KSČ**. KSČ vznikla odstěpením větší části Československé sociální demokracie. V době svého vzniku byla jednou z největších komunistických stran na světě. V parlamentních volbách v roce 1925 skončila na druhém místě s 934 223 hlasy a 41 mandáty. Už od tohoto roku však začal proces bolševizace a utužení závislosti na KI a s tím i na Komunistické straně Sovětského svazu. K základním programovým východiskům patřil třídní boj dle sovětského vzoru, zahrnující i fyzickou likvidaci třídních a ideologických nepřátel. V letech 1948–1989 byla KSČ držitelkou veškeré politické moci ve státě.

2.5.1926 se konalo první společné vystoupení **Spejbla a Hurvínka**. Duchovním otcem obou loutek je Josef Skupa, loutku Spejbla vytvořil plzeňský řezbář Karel Nosek a Hurvínka jeho synovec a dlouholetý člen Skupova divadla Gustav Nosek. Hurvínek se rychle stal neodmyslitelnou součástí divadla. Hry, založené na dialogu obou loutek, si rychle získaly značnou popularitu a Skupa s nimi začal natáčet i rozhlasové pořady, gramofonové desky a vydávat knihy. V roce 1930 se rozhodl divadlo přebudovat na první českou profesionální loutkovou scénu, Divadlo Spejbla a Hurvínka.

11.5.1946 se konal zahajovací koncert prvního ročníku hudebního festivalu **Pražské jaro**. První Pražské jaro bylo rok po skončení války oslavou nové budoucnosti a svobodné spolupráce evropských národů a zároveň připomínkou 50. výročí České filharmonie. Právě ona a její šéfdirigent Rafael Kubelík byli iniciátory založení festivalu. Z exilu se vrátil klavírista Rudolf Firkušný a hvězdným hostem byl mladý americký dirigent a skladatel Leonard Bernstein.

Česká filharmonie pod taktovkou Rafaela Kubelíka zahájila festival v Rudolfinu Slavnostní ouverturou C dur, op. 70 Josefa Bohuslava Foerstera a Křížovou cestou Otakara Ostrčila. Nad festivalem převzal záštitu prezident republiky Edvard Beneš. Postupně se jako datum zahájení Pražského jara ustálil 12.květen, výročí úmrtí Bedřicha Smetany. Od roku 1952 je také festival vždy zahajován cyklem Smetanových symfonických básní Má vlast. Mezinárodní hudební festival Pražské jaro je již 76 let reprezentativní přehlídkou světové i české hudební kultury i jejích nejnovějších trendů.

26.5.1946 se v Československu konaly **parlamentní volby**. Komunisté v nich získali 40 % hlasů a poprvé v historii Československé republiky se dostali do vlády. Klement Gottwald se stal předsedou vlády. Byly to první poválečné a na dlouhou dobu poslední demokratické parlamentní volby v Československu.

Je tady, ale jen na pár týdnů! Sezona medvědího česneku

Nezaměnitelnou jemně štiplavou chuť čerstvého medvědího česneku si můžete užívat vždy jen několik týdnů v roce. A ten čas nastal právě teď! Delikátní aroma této bylinky ovšem není jediný důvod, proč si ji dopřávat hojně.

Říká se, že ho příroda posílá jako dar pro tělo vyčerpané po zimě. Medvědí česnek je jedna z prvních bylinek, která na jaře vyrostle. Můžete si ji sami nasbírat v přírodě (**na místech, kde to není zakázané**), ale běžně ji seženete také v prodejnách s ovocem a zeleninou. Má jemnější chuť než česnek klasický a typickou intenzivní vůni. Pokud jste ho někdy okusili, chuťovou motivaci určitě už dávno máte. Víte také, proč se ho vyplatí jíst kvůli zdraví?

Medvědí česnek krátce

Cibulovitá léčivá bylinka s jemnou česnekovou chutí se řadí mezi takzvané jarní efemeroidy – rostliny, které rychle vyrostou časně zjara, když ještě stromy nemají listy, ale také brzy odumrou. Proto si čerstvých listů medvědího česneku můžete užívat jen pár týdnů v roce. Obvykle od konce března do května, přičemž koncem posledního jarního měsíce začíná kvést a ztrácí svou výraznou chuť a vůni.

Jak si bylinku obstarat?

Obvykle se dal medvědí česnek dobře pořídit na trzích, což je letos problém. Můžete se poohlédnout v zelinářství nebo se pro něj vydat do přírody. Na vlhkých stinných místech v lužních lesích, ale i v některých městských lesoparcích se medvědímu česneku daří. Často ho najdete růst poblíž potoka nebo říček.

Na některých místech je jeho sběr zakázaný, tak si to raději předem ověřte. Stejně jako jiné rostliny se nesmí trhat v žádné přírodní rezervaci, mimo chráněná území se bylinka trhat smí jen pro osobní potřebu.

Dávejte si také pozor, ať si ho nespletete s jedovatou konvalinkou. Listy medvědího česneku vyrůstají přímo ze země, nikoli ze stonku, a mají typickou česnekovou vůni.

Účinky medvědího česneku:

- Přírodní antibiotikum - Medvědí česnek je známý svými silnými antibakteriálními účinky. Při chřipce a nachlazení funguje jako prevence a zároveň lék.
- Proti kvasinkám - Bylinářky obvykle velmi oceňují jeho působení proti kvasinkovým infekcím, se kterými některé ženy bojují dlouhé týdny i déle. Do protikvasinkové diety se ho tak určitě vyplatí zařadit. Za tyto účinky vděčí látce zvané alicin.
- Vzpruha pro imunitu - Nať medvědího česneku obsahuje velké dávky vitamínu C. Nejen z toho důvodu podporuje celkovou obranyschopnost těla.
- Podporuje krve tvorbu - Krom účtyhodného množství céčka obsahuje medvědí česnek také hodně železa, které je důležité pro tvorbu krve.
- Na jarní očistu - Medvědí česnek je ideálním doplňkem pro jarní detox. Má diuretické účinky a pomáhá čistit krev a ledviny.
- Na snížení tlaku - Kombinace antioxidantů ukrytých v nati medvědího česneku pomáhá chránit cévy a působí proti vysokému krevnímu tlaku.

Karel Čapek – Zahradníkův rok

Ilustrace Josef Čapek

Zahradníkův máj

Hle, pro samé starosti s kypřením a rytím, výsadbou a řezem jsme se dosud nedostali k největší radosti a intimní pýše zahradníkově, k jeho skalce čili alpinu. Alpinum se tomu říká patrně proto, že tento kousek zahrady umožňuje svému pěstiteli provozovat krkolomný alpinismus; chce-li třeba vysadit tuhle mezi ty dva kameny maličkou androsaci, tu se musí jednou nohou lehce postavit tady na ten kámen, který se drobet viklá, a druhou vznosně balancovat ve vzduchu, aby nerozšlápl polštářek erysima či kvetoucí taříčky; musí použít nejsmělejších roznožů, dřepů, zvrátů, poloh, postojů, poskoků, výpadů, předklonů, chvatů a cviků, aby mohl sázet, kypřit, dloubat a plet mezi malebně narovnanými a ne zrovna pevně sedícími kameny své skalky.

Pěstování skalky se takto zjevuje jako vzrušující a vysoký sport; nadto vám poskytne bezpočtu nadšených překvapení, když třeba v závratné výši jednoho lokte objevíte ve skalce kvetoucí trs běloučké protěže nebo hvozdíku ledovcového nebo jiných, jak se tomu říká, dítek vysokohorské flóry. Ale co vám budu povídat; kdo si nevypílal ty všelijaké miniaturní zvonečky, lomikameny, silenky, rozrazilky, písečnice, draby a iberisy a tařice a plaménky (a dryas a trýzel a netřesky a rozchodníky) a levanduli a mochnu a sasanku a rmen a huseník (a šater a edrajanthus a různé materiďdoušky) a iris pumila a olympskou třezalku a oranžový jestřábník a devaterník a hořec a rožec a trávničku a linárii, (nezapomínejme ovšem na aster alpinus, plazivý pelyněk, erinus, pryšec, mydlici a erodium a hutchinsii a paronychii a thlaspi a aethionema, aniž ovšem na hledík, kociánek a nesčetné jiné překrásné kvítky, jako je například petrocalis, lithospermum, astragalus a jiné neméně důležité, jako jsou prvosenky, horské fialky a jiné), tedy kdo si nevypěstoval tyto všechny květinčky, nepočítaje mnohých jiných (z nichž uvádím aspoň onosma, acaenu, čapí nůsek, bahii a saginu a cherlerii), ten ať nemluví o všech krásách světa; neboť neviděl to nejlíbeznější, co tato drsná země v jakési chvilce rozněžnění (jež trvala jen několik set tisíc let) stvořila. Kdybyste viděli takový polštářek dianthu Musalae, posetý nejružovějšími kvítky, jaké kdy –

Ale co vám to budu povídat; jen pěstitelé skalek znají to sektářské uchvácení.

Ano, neboť pěstitel skalky není jenom zahradník, nýbrž sběratel, což ho zařazuje mezi těžké maniaky. Ukažte mu, že se vám ujala třeba campanula Morettiana; přijde vám ji v noci ukrást, vraždě a střileje, neboť nemůže být déle bez ní živ; je-li příliš zbabělý nebo příliš tlustý, než aby vám ji ukradl, bude plakat a škemrat, abyste mu od ní dali sebemenší oplégr. Hle, to máte z toho, že jste se před ním honosili a vypínali se svými poklady.

Nebo se mu přihodí, že najde v zahradnickém závodě květináček bez jmenovky, z něhož vyrazí něco zelenkavého. „A copak to máte tuhle?“ vyhrkne na zahradníka.

„Tohle?“ praví zahradník rozpačitě, „to je nějaký zvonek; sám nevím, který by to mohl být –“

„Dejte mi ho,“ povídá maniak, předstíraje lhostejnost.

„Ne,“ povídá zahradník, „ten neprodám.“

„No, koukejte,“ začne dojemně maniak, „já už od vás беру tak dlouho, řekněte, copak vám to udělá, no ne?“

Po mnoha řečech, opětovně odcházejí a znovu se vrací k záhadnému a bezejmennému hrnčičku, dávají zřetelně najevo, že bez něho vůbec neodejde, i kdyby tu měl obcházet devět neděl, tedy využiv veškerých sběratelských kejklí a nátlaků odnáší si konečně pěstitel skalky tajemný zvonek domů, vybere

mu nejlepší lůžko ve své skalce, zasadí je s nekonečnou něžností a denně jej chodí zalévat a rosit s veškerou pozorností, které je tato vzácnost hodna. A zvonek opravdu roste jako z vody.

„Koukejte,“ ukazuje jej pyšný majitel svým hostům, „to je zvláštní druh zvonku, že? Ještě nikdo mi jej nemohl určit; to jsem zvědav, jak pokvete.“

„To je zvonek?“ povídá host. „Má to listy skoro jako křen.“

„Kdepak křen,“ namítá majitel. „Křen má přece o mnoho větší listy, a ne tak lesklé. Je to určitě zvonek; ale možná,“ dodává skromně, „že to je species nova.“

Následkem hojné vláhy roste dotyčný zvonek s rychlostí úžas budící. „Koukejte se,“ káže jeho majitel, „vy jste říkal, že má listy jako křen. Viděl jste už někdy křen s tak obrovskými listy? Panečku, to je nějaká campanula gigantea; ta bude mít květy jako talíře.“

Nuže, nakonec ten jedinečný zvonek počne vyhánět květný stvol, a na něm – Inu je to přece jenom křen; čertví jak se dostal zahradníkovi do toho květináčku!

„Poslouchejte,“ povídá host po nějaké době, „kdepak máte ten obrovský zvonek? Ještě nekvete?“

„Kdepak, ten mi zašel. To víte, tyhle choulostivé a vzácné druhy – Byla to asi nějaká hybrida.“

On je to vůbec kříž s opatřováním květin. V březnu vám zahradník vaši objednávku obvykle nevyřídí, protože třeba mrzne a kultury ještě nejsou venku; v dubnu vám ji rovněž nevyřídí, protože má těch objednávek příliš mnoho; a v máji ji nevyřídí proto, že už má většinou vyprodáno. „Petrklíče už nejsou; ale chcete-li, dám vám místo nich diviznu, ta taky kvete žlutě.“

Ale někdy se přece jenom stane, že vám pošta donese koš s objednanými kulturami, sláva! Zrovna tadyhle do rabátka potřebuju něco hodně vysokého mezi oměje a ostronožky; dáme tam dictamnus, zajisté, zvaný též třemdava čili hořící keř; sazenička, kterou poslali, je sic nějaká droboučka, ale ono to poroste jako z vody.

Uplyne měsíc, a sazenička nějak nechce vyrůst; vypadá to jako nizoučká tráva – kdyby to nebyl dictamnus, řekl bys, že to je dianthus. Musíme to notně zalévat, aby to rostlo; a vida, květy to má jakési růžové –

„Koukejte se,“ ukazuje zahrádkář zkušenému hosti, „to je nizoučkový dictamnus, že?“

„Chcete říci dianthus,“ opravuje host.

„To se rozumí, dianthus,“ praví domácí pán honem, „já jsem se přeekl; zrovna jsem totiž myslel na to, že by se mezi těmi vysokými perenami dělal líp dictamnus, nemyslíte?“

Každá zahradnická příručka vám poví, že „nejlépe je opatřit si kultury ze semínka“. Ale nepraví vám, že pokud se týče semínek, má příroda své zvláštní zvyky. Je přírodní zákon, že buď vám nevzejde ani jedno ze zasetých semínek, nebo že vzejdou šmahem všechna. Člověk si řekne: „Tady by se mně dobře dělal nějaký ten dekorativní bodlák, řekněme cirsium nebo onopordon.“ I koupí si po sáčku semen obojího, vyseje a raduje se z toho, jak mu semínka krásně vzcházejí. Po čase je potřeba je rozsadit, i těší se zahradník, že má sto šedesát hrnčků s bujnými semenáčky; říká si, že tohle pěstění ze semínek je přece jenom nejlepší. A pak už ty semenáčky mají přijít do půdy; ale co si má člověk počít se sto šedesáti bodláky? Už je napíchal, kde vůbec byl ždibec půdy, a ještě mu jich zbývá přes sto třicet; bodejť, copak je zahodí do smetí, když se s nimi tolik napiplal?

„Pane sousede, nechtěl byste nějakou sazeničku cirsia? Je to moc dekorativní, víte?“

„No, třeba.“

Chválabohu, pan soused dostal třicet sazeniček, se kterými teď rozpačitě běhá po zahradě, hledaje, kam by je píchnul. Ještě zbývá soused dole a naproti –

Bůh jim pomáhej, až jim z toho narostou ty dvoumetrové dekorativní bodláky!

Požehnaný déšť

Nejspíš má každý z nás v sobě nějaký zděděný kousek hospodáře, i když nám neroste ani pelargonie nebo mořská cibule v okně; jak na nás týden svítí slunce, začnem se starostlivě dívat k nebi a říkáme si na potkání: „Mělo by zapršet.“

„Mělo,“ povídá druhý měšťáček. „Onehdy jsem byl na Letné, a už vám je tak sucho, že hlína puká.“

„A já jsem jel onehdy vlakem do Kolína,“ povídá první. „Já myslím, že je hrozně sucho.“

„Měl by spadnout pořádný déšť,“ vzdychá druhý.

„Aspoň tři dny aby pršelo,“ dodává první.

Ale zatím slunce praží, Praha ponenáhlu počíná páchnout uhřátou člověčinou, v tramvajích se melancholicky zapařuje lidská tělesnost, lidé jsou na sebe podráždění a jaksi nedružení.

„Myslím, že bude pršet,“ praví opocení tvor.

„Mělo by,“ sténá druhý.

„Aspoň týden kdyby pršelo,“ povídá první, „na travičku a tak.“

„Je příliš sucho,“ míní druhý.

Zatím se sluneční úpal dusně podebírání, ve vzduchu kvasí těžké napětí, bouřky se převalují po obloze, ale neuleví zemi ani lidem. Ale jednou zas na obzoru zahlučí bouřky, dýchne vítr nasycený vodou, a už je to tady: provazy deště crčí na dlažbu, země vydechne téměř hlasitě, voda šumí, bubnuje, pleská, drnčí do oken, ťuká tisíce prsty v okapech, běží stružkami a zvoní v kalužích, a člověk by chtěl křičet radostí, vystrčí hlavu z okna, aby si ochladil hlavu vláhou nebeskou, píská, povykuje a chtěl by se postavit bos do žlutých bystřin ženoucích se ulicemi. Požehnaný dešti, chladivá rozkoši vody! vykoupej mou duši a obmej mé srdce, třeptná a studená roso. Byl jsem již zlý horkem, zlý a líný; byl jsem líný a těžký, tupý, hmotný a sobecký; vyschl jsem suchostí a dusil jsem se v sobě tíhou a nelibostí. Zvoňte, stříbrné pusinky, kterými žíznivá země přijímá úder krupějí; huč, letící závoji vody, smývající vše. Žádný zázrak slunce nevyrovná se zázraku požehnaného deště. Běž, zkalená vodičko, stružkami země; napoj a zkyprí žíznivou hmotu, jež nás vězní. Všichni jsme vydechli, tráva, já, hlína, my všichni; takto je nám dobře.

Šumící liják ustal, jako by za šňůru zatáhl; země se rozzářila stříbrným oparem, v křoví se rozkřikne kos a vyvádí jako blázen; i my bychom vyváděli, ale zatím vycházíme prostovlasí před dům, abychom vdechli svěží a jiskrnou vlhkost vzduchu i země.

„Krásně zapršelo,“ říkáme si.

„Krásně,“ povídáme, „ale mělo by spadnout ještě víc.“

„Mělo,“ odpovídáme, „ale i tohle byl požehnaný deštiček.“

Za půl hodiny prší znovu, dlouhými tenkými nitkami; to je ten pravý, tichý, dobrý déšť; tiše a široce prší úroda. To už není stříkající a crčící příval; lehýnce šelestí vzdušná a pokojná prška.

Z tebe, tichoučká roso, ani kapka nepřijde nazmar. Ale mraky se rozhrnou a do tenkých nitek se opře slunce; nitky se trhají, prška mizí a země vydechuje teplou vláhu.

„To byl správný májový deštiček,“ libujeme si; „teď se to krásně zazelená.“

„Ještě pár kapek,“ říkáme, „a stačí to.“

Slunce se naplno opře o zem, z vlhké hlíny stoupá parný znoj, dýše se těžce a dusně jako v pařeništi.

V koutě oblohy se sbaluje nová bouře, vdechuješ horkou páru, několik těžkých kapek padne k zemi a někde z jiného kraje zavane vítr napitý deštivým chladem. Umdléváš v provlhlém vzduchu jako ve vlažné koupeli; dýcháš kapénky vody, brodíš se stružkami vody, vidíš na nebi sbírat se bílé a šedé balíky par; jako by celý svět chtěl teple a měkce roztát v májovou pršku.

„Mělo by ještě zapršet,“ říkáme si.

Znění tohoto textu vychází z díla Zahradníkův rok tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Československý spisovatel v roce 1983. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován. Text díla (Karel Čapek: Zahradníkův rok), publikovaného Městskou knihovnou v Praze, není vázán autorskými právy.

U soudu

Obžalovaná, objasněte nám, co se stalo.

Přišla jsem z práce o dvě hodiny dřív. Vešla jsem do ložnice, a tam leželi můj muž a moje kamarádka, oba nazí.

A potom?

Potom oba umřeli na covid.

Krátkodobá brigáda!

Hledáme vhodného kandidáta na krátkodobou brigádu na post ministra české vlády.

Očkování proti covidu

Lékař: Chcete vakcínu?

Angličan: Ne.

Lékař: Gentlemani se většinou očkují.

Angličan: Tak to ano.

Lékař: Chcete vakcínu?

Němec: Ne.

Lékař: Je to rozkaz!

Němec: V tom případě ano.

Lékař: Chcete vakcínu?

Američan: Ne.

Lékař: Ale váš soused už ji dostal.

Američan: Fakt? Tak jo.

Lékař: Chcete vakcínu?

Francouz: Ne.

Lékař: Ale gentlemani se očkují...

Francouz: No a?

Lékař: Je to rozkaz!

Francouz: Na to kašlu.

Lékař: Ale váš soused ji má.

Francouz: Co je mi po tom?

Lékař: Počkejte, vy jste Francouz, že ano? Tak to na ni vlastně nemáte nárok.

Francouz: Jak nemám nárok?! Koukejte mi ji píchnout!

Lékař: Chcete vakcínu?

Čech: Ne. S tím Anglánem, Sasíkem, Amíkem a Frantíkem to bylo fakt dobrý, dobře jsem se bavil. Ale mě nedostanete.

Lékař (šeptá): Víte, já jim píchnul ruskou vakcínu. Ale mám tu ještě jednu americkou, je jen pro doktory, vlastně bych vám ji vůbec neměl nabízet, je to nejspíš i trestný. Ta tedy není zadarmo, jako ta ruská, stojí 900 Kč...

Čech (vytahuje z peněženky 1000 Kč a šeptá): Tady máte, pane doktore. To je v pořádku.

3.5.1931 se narodila herečka **Jiřina Bohdalová**. Začínala u Jana Wericha v Divadle ABC, od roku 1967 do roku 2004 byla členkou Divadla na Vinohradech, odkud odešla do Divadla Na Jezerce. Jiřina Bohdalová dlouhá léta účinkovala v zábavném tv pořadu Televariété, měla v televizi vlastní pořady a nepominutelná je její práce na Večerníčkách. Jiřina Bohdalová je ovšem také skvělou charakterní herečkou – to prokázala už v trezorovém filmu Ucho z roku 1969, k jejím nejznámějším filmům patří muzikál Dáma na kolejích, snímky Hvězda zvaná pelyněk, Světáci nebo z 90. let Fany. Zazářila i v řadě televizních produkcí – připomeňme aspoň Přítelkyně z domu smutku podle předlohy Evy Kantůrkové a v režii Hynka Bočana. Jiřina Bohdalová má dva České lvy, v anketě Král filmového úsměvu se umístila hned za Vlastou Burianem a Vladimírem Menšíkem, v roce 2010 obdržela cenu Thálie za celoživotní mistrovství v oboru činohra.

9.5.1901 se narodil filmový režisér **Gustav Machatý** (†1963). Už koncem první světové války se prosazoval u filmu jako herec, výtvarník a scenárista. První tvůrčí období završil snímek Erotikon z roku 1929, na němž se podíleli např. i Vítězslav Nezval a Alexandr Hackenschmied. Skutečným průlomem byl film Extase, který na Erotikon navazuje a právem vyvolal senzaci na II. filmovém festivalu v Benátkách. Také na Extasi spolupracoval s Machatým Nezval a jedním z kameramanů byl Jan Stallich. Film Extase je dnes spojován především s nahou scénou pozdější hollywoodské hvězdy Hedy Lamarr, ale význam filmu je zejména v jeho obrazové poetice, v dějinách československého filmu zcela mimořádné, inspirované surrealistickou citlivostí. Gustav Machatý byl v lecčems rozporuplnou osobností, ale patří k průkopníkům nejen českého, ale i světového filmu.

9.5.1996 zemřel astronom a polární badatel **Antonín Mrkos** (*1918). Antonín Mrkos působil na slovenské observatoři na Skalnatém plese a později na hvězdárně na Lomnickém štítu ve Vysokých Tatrách. V letech 1957 až 1959 a 1961 až 1963 se zúčastnil dvou sovětských expedic v Antarktidě, kde mimo jiné studoval polární záři. Od roku 1965 pracoval ve funkci vedoucího na hvězdárně na Kleti u Českých Budějovic. Svoji odbornou práci zaměřil především na pozorování malých těles sluneční soustavy, planetek a komet. Během svého života objevil nebo byl spoluobjevitelem celkem 273 planetek a 13 komet. Byl docentem na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, kde přednášel astronomii. Patřil k československým vědcům, kteří získali významné renomé i v mezinárodním výzkumu. Na jeho počest je pojmenována planetka (1832) Mrkos.

13.5.1946 zemřel **Václav Špála** (*1885). Akademický malíř, grafik a ilustrátor Václav Špála byl členem SVU Mánes, spoluzakladatelem Skupiny výtvarných umělců, od roku 1918 byl členem skupiny Tvrdošíjní. Jako teoretik a publicista přispíval do časopisů a novin (Přítomnost, Rozpravy Aventina, České slovo, aj.). V mládí ho inspirovali impresionisté i fauvismus, ale už před 1. světovou válkou začíná pro Špálu typické období kombinací červené a modré barvy a tato etapa vrcholí ve 20. letech, kdy se setkal s kubismem. Po roce 1923 začal hledat nové téma a maluje krajiny – tzv. zelené období. Vrcholem jeho malování přírody je však následné tzv. modré období, kdy používal v mnoha odstínech jedinou barvu. V těchto letech vznikly mj. obrazy Údolí Sázavy, Přístav v Marseille, Dřevěný most přes Orlici u Potštejna, Na Otavě. Václav Špála patří ke klasikům českého moderního umění.

16.5.1931 se narodila krasobruslařka **Ája Vrzáňová** (†2015). Ája Vrzáňová, vlastním jménem Alena Vrzáňová, byla krasobruslařka a podnikatelka, dvojnásobná mistryně světa v krasobruslení z let 1949 a 1950, čtyřnásobná mistryně Československa a mistryně Evropy z roku 1950. Po úspěšném startu na mistrovství světa požádala v roce 1950 v Londýně o politický azyl. Odtud odjela do USA kde, další roky působila jako profesionální bruslařka v lední revue Ice Follies a později v Ice capades pod uměleckým jménem Aja Zanova. Se svým americkým manželem českého původu Pavlem Steindlerem podnikala v gastronomii a restauračních službách. V roce 2009 byla v Los Angeles uvedena jako první česká krasobruslařka do Síně slávy.

17.5.1916 se narodila česká německy píšící spisovatelka **Lenka Reinerová** († 2008). Karlínská rodačka z česko-německo-židovské rodiny začala publikovat v 30. letech v Prager Tagblattu, před okupací uprchla do Paříže a odtud do Mexika, kde pracovala na velvyslanectví exilové vlády ČSR a provdala se tu za jugoslávského lékaře a interbrigadistu Theodora Balka. Po roztržce s Jugoslávií byla vězněna pro

podezření z trockismu a sionismu. Do veřejného života se vrátila s pomocí Eduarda Goldstücker, její projev na shromáždění Svazu novinářů v Lucerně v roce 1968 o zkušenostech ze střetů s agresivitou moci jí mocní za normalizace nezapomněli. Od roku 1970 nesměla publikovat, nanejvýš tlumočit z němčiny. Její povídky zahrnují osobní zážitky z vězení a z exilu, soustavně je vydalo nakladatelství Labyrint až po roce 2000. Čtenáři ocenili její knihy *Kavárna nad Prahou*, *Všechny barvy slunce a noci*, *Praha bláznivá* nebo *Čekárny mého života*.

19.5.1941 se narodila herečka **Iva Janžurová**. Krátce po studiu DAMU získala angažmá v Divadle Na Vinohradech a po více než dvaceti letech odtud přešla v roce 1988 do Národního divadla. V současnosti hostuje i na jiných scénách. Ve filmu se poprvé objevila v 60. letech 20. století. První velkou příležitostí byla hlavní role v Kachyňově filmu *Kočár do Vídně*. Janžurová ztvárnila jak v divadle, tak ve filmech, televizních inscenacích a seriálech množství rolí dramatických i komediálních. Za hlavní role ve filmech *Petrolejové lampy* a *Morgiana* byla nominována na cenu za nejlepší herecký výkon na festivalu v Cannes, kde Velkou cenu festivalu za *Petrolejové lampy* dostal v roce 1972 režisér Juraj Herz. Iva Janžurová získala dvakrát Českého lva za hlavní ženskou roli ve filmech *Co chytneš v žitě* a *Výlet*, je držitelkou Ceny Alfréda Radoka a Ceny Thálie za rok 1998 za roli Winnie ve hře Samuela Becketa *Šťastné dny*. Za celoživotní přínos kinematografii získala na 50. Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech Křišťálový glóbus.

21.5.1996 zemřela herečka a šansoniérka **Ljuba Hermanová** (*1913). Od roku 1934 byla hvězdou Osvobozeného divadla. Za války z rasových důvodů hrát nesměla, po válce hrála v Karlíně, ale rozhodující pro ni bylo angažmá v nově vzniklém Divadle Na zábradlí v recitálu *Nejlepší rocky paní Hermanové*. V té době se začala programově věnovat šansonu, spolupracovala s textaři jako byl Pavel Kopta, Ivan Vyskočil či Jiří Suchý. Od roku 1960 vystupovala i v Pantomimě Na zábradlí v revue *Devět klobouků na Prahu*, kde zpívala mezi pantomimickými částmi. Velký úspěch měla v kabaretu *Večerní Brno* v parafrázi Krále Lávy K.H.Borovského a v pořadu šansonů *Mít zelené tělo*. Ljuba Hermanová je považována za zakladatelku moderního českého šansonu, která předznamenala tvorbu dalších českých šansoniérek jako byly Eva Olmerová, Judita Čeřovská či Hana Hegerová.

25.5.1916 se narodil psychiatr **Jaroslav Skála** (†2007). Jako začínající lékař se Skála po válce na mezinárodní konferenci v Bruselu seznámil s americkými Anonymními Alkoholiky a metodou léčby alkoholismu antabusem a to inspirovalo jeho další profesní život. Přesto, že kontakty s AA se staly po roce 1948 nežádoucími, Jaroslav Skála založil KLUS (Klub usilující o střízlivost) a od podzimu 1948 vedl protialkoholní oddělení u Apolináře a díky němu tam byla 15. května 1951 otevřena první záchytná stanice u nás – postupně jich bylo více než šedesát. Záchytka se osvědčila i jinde ve světě – např. záchytka v americkém St. Louis má zmínku o první pražské záchytce i ve své zakládací listině. Jaroslav Skála se celý život zabýval výzkumem, prevencí a léčbou závislostí na psychoaktivních látkách a to i v mezinárodních souvislostech. V roce 1993 se stal spoluzakladatelem Společnosti pro návykové nemoci v rámci České lékařské společnosti J. E. Purkyně.

29.5.1916 zemřel český knihkupec a nakladatel **Jan Otto** (*1841). Pocházel ze skromných poměrů, pílí, pracovitostí i výhodným sňatkem se však vypracoval v úspěšného podnikatele. Jan Otto byl aktivně činný ve společenském životě své doby jako člen a podporovatel mnoha spolků, mj. Sokola, Umělecké besedy, První občanské záložny, výboru pro stavbu Národního divadla, a dalších. Působil ve výkonném výboru Zemské jubilejní výstavy (1891) a výkonném výboru Národopisné výstavy (1895). V roce 1912 byl jmenován císařským radou a doživotním členem panské sněmovny. Obdržel řadu vyznamenání – např. rytíř řádu Františka Josefa (1891, za účast na zemské jubilejní výstavě), zlatou medaili města Prahy či zlatou medaili na Světové výstavě v Paříži. Jan Otto byl řadu let starostou grémia knihtiskařů a vedoucím Spolku českých knihkupců a nakladatelů. Vydával knihy z nejrůznějších oborů – od lidové četby přes cestopisy a odborné publikace, slovníky, ale i časopisy (*Zlatá Praha*, *Lumír*, *Ilustrovaný svět*, *Světobzor*, humoristický *Paleček*). Ottovým dodnes nepřekonaným dílem je Ottův slovník naučný, který ve 27 dílech vycházel v letech 1888–1908 (dva dodatky vyšly v roce 1909). Dočkal se několika reedicí a na sklonku 20. století byl vydán i na CD-ROM.

Jørn Riel: Arktické safari a jiné povídky z Grónska

*Mads Madsen měl po dovolené, a tak nadcházející zima ubíhala na stanici rychle. Zažil na jihu spoustu různých věcí a vzpomínkami na ně bavil sebe i svého parťáka Černého Williama. Když se mu vzpomínky začaly z hlavy vytrácet, vymýšlel si, aby se nenudili, nové zážitky, které byly kupodivu šťavnatější i zábavnější než ty skutečné. Jednoho večera, kdy mluvili o všem možném, si ke svému vlastnímu překvapení vymyslel Emu. (Ukázka z povídky **Studená panna**)*

Dánský spisovatel Jørn Riel (*1931) zaznamenával na svých cestách Grónskem realistické i fantastické historky místních rybářů a příběhy o životě v dánských loveckých stanicích, kde se uprostřed drsné přírody a trudné samoty nadmíru daří podivínům všeho druhu. Vtipné, drsné, ale i roztomilé povídky jsou prvním českým výběrem z Rielových historek. Kromě autorova umění zkratky ocení český čtenář i mistrovství překladatele.

Jørn Riel: Arktické safari a jiné povídky z Grónska. Překlad Robert Novotný. Garamond 2021. 296 stran, 241 - 323,- Kč.

Daniel Defoe: Deník morového roku

Kdy jindy by mělo znovu vyjít slavné dílo o velké morové nákaze než v době, kdy zeměkouli straší další pandemie? Všechno, co zažíváme dnes, znali už současníci britského osvěcenského autora Daniela Defoea: obavy, chaos, konspirační teorie, denodenní neštěstí i hrdinství obyčejných lidí. Autor proslulý svým románem o trosečníku Robinsonu Crusoeovi v této knize formou reportáže přibližuje utrpení, ale též zmrtvýchvstání obyvatel Londýna v letech 1665 až 1666. Takzvaný Velký mor zahubil asi 100 000 lidí, tedy asi jednu čtvrtinu londýnské populace. Epidemie dosahovala počtu 7 000 úmrtí za týden. Defoeova práce z roku 1722 se stala opět nepříjemně aktuální.

Daniel Defoe: Deník morového roku. Překlad František Fröhlich. Nakladatelství NZB 2020. 280 stran, 301 – 430,-Kč.

Chrám umění: Rudolfinum

Na podzim loňského roku vydala Česká filharmonie spolu s Národním památkovým ústavem a Národním technickým muzeem u příležitosti 125. výročí České filharmonie a 135. výročí otevření Rudolfinu reprezentativní publikaci, která sleduje skutečný příběh budovy a instituce Rudolfinum, ale čte se jako román. Dům umělců pojmenovaný po habsburském korunním princí Rudolfovi byl otevřen v roce 1885. Investorem byla Česká spořitelna, která touto stavbou oslavila 50 let své existence a její ředitel Wenzel Worowka stál také za výběrem architektů Josefa Zítka a Josefa Schulze. V Rudolfinu sídlila v průběhu dějin Obrazárna, Umělecko-průmyslové muzeum, Pražská konzervatoř, po roce 1918 Poslanecká sněmovna Národního shromáždění a za 2. světové války Německá filharmonie.

V současnosti je Rudolfinum sídlem České filharmonie a Galerie Rudolfinum. „Kniha má několik vzájemně se prolínajících vrstev - kombinuje historické, umělecko-historické a muzikologické texty, které podchycují dosud neucelené vědomosti o Rudolfinu a jeho dějinách z různých perspektiv. Sledujeme zrození Rudolfinu, dobu, prostředí a myšlenky, příběh vzniku a života budovy,“ uvedl editor publikace Lukáš Duchek. Autory odborných a přitom čtivých textů jsou Jakub Bachtík, Richard Biegel, Lukáš Duchek, Jakub Jareš, Petr Kadlec, Michal Novotný, Roman Prah, Vlasta Reittererová, Vít Vlnas a Jindřich Vybíral. Knihu doprovází přes 270 historických fotografií, výkresů, plánů či plakátů.

Editori Jakub Bachtík, Lukáš Duchek, Jakub Jareš: Chrám umění:Rudolfinum. 536 stran, 723 – 799,- Kč.

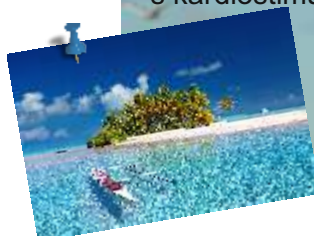
Zdroje: www.knihcentrum.cz www.lidovky.cz/kultura/ databazeknih.cz

INFORMACE Z DOMOVA

VIRTUÁLNÍ VÝLETY PO KRÁSÁCH NAŠÍ VLASTI I SVĚTA

Máme 3D brýle, pokud chcete vyzkoušet něco nového a aspoň virtuálně se přenést např. k moři nebo do rodného kraje, neváhejte oslovit svého aktivizačního pracovníka. 3D brýle nejsou doporučeny pro klienty s kardiostimulátorem.

Schůzka
důvěrníků
s vedením
domova se
uskuteční
ve středu
5. 5. 2021 od
10:00

DOMEK NA ZAHRADĚ

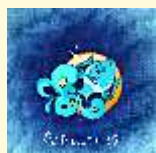
Měl sloužit hlavně pro návštěvy. Byl postaven v době, kdy návštěvy byly zakázány a vůbec se nevědělo, kdy a jestli vůbec budou povoleny. Naštěstí do domova návštěvy mohou, ale domek nám zůstal. Nyní bude sloužit pro různé aktivity, ať už skupinové, nebo individuální. Je bezbariérový a dá se navštěvovat v létě i v zimě. Pokud se do domku chcete podívat, oslovte svého aktivizačního pracovníka.

Květen

Kozoroh - 22. 12. – 20. 1.

Dopřejte si vydatný odpočinek. A ať už si zvolíte jakoukoliv aktivitu, uvidíte, že vám prospěje a udělá dobře.

Vodnář - 21. 1. – 20. 2.

Bryskní myšlení a organizační talent se vám opět začínají vracet do života. Proto si můžete dovolit složitější úkoly.

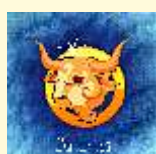
Ryby - 21. 2. – 20. 3.

Jestliže vás čeká telefonát se sourozenci nebo mladšími příbuznými, vyhradte si na ně dostatek času. Mají něco na srdci.

Beran - 21. 3. – 20. 4.

Jestliže vás trápí neklidné sny a špatný spánek, poslouží vám dobře koupel z lipového květu. Dopřejte si ji.

Býk - 21. 4. – 21. 5.

Na problémy s močovými cestami a ledvinami pomáhají brusinky. Vyzkoušejte nejprve čaj a až poté vitaminové doplňky.

Blíženci - 22. 5. – 21. 6.

Milostné hrátky s partnerem, sledování romantického filmu, procházka po blízkém okolí, to vše vám zpříjemní květen.

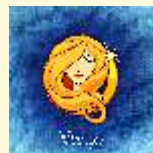
Rak - 22. 6. – 22. 7.

Zelený čaj matcha bojuje s únavou a ospalostí. Je výbornou alternativou kávy. Pít jej můžete jako součást ovocných šťáv.

Lev - 23. 7. – 22. 8.

Olivový olej používejte v té nejvyšší bio kvalitě. Za studena lisovaný prospívá zdraví, pleti i pokožce lidského těla.

Panna - 23. 8. – 22. 9.

Hodně záleží na vaší psychické pohodě. Nenechte se vykoletit negativními informacemi, které k vám proudí.

Váhy - 23. 9. – 23. 10.

Fantazie pracuje na plné obrátky a vy máte hlavu plnou romantických nápadů a představ. Svěřte se s nimi přátelům.

Štír - 24. 10. – 22. 11.

Dejte si dobrý zeleninový vývar z kvalitní, čerstvé zeleniny. Doplněte ho čerstvými bylinkami. Postaví vás na nohy.

Střelec - 23. 11. – 21. 12.

Zjistíte, že nemusíte vyvíjet snahu jen vy. Pokud necháte nápady partnerovi, dokáže vám, že jeho nápady jsou také super.